

OPINIA națională

Revistă săptămânală de informație, opinie și idei de larg interes național
editată de FUNDATIA "ROMÂNIA DE MÂINE"

POLITICA SCOLARĂ ȘI INTERESUL NAȚIONAL

Prof.univ.dr. Aurelian BONDREA

Se împlinesc trei ani de la adoptarea, în iunie 1995, a Legii învățământului, lege despre care s-a spus, la vremea respectivă, pe de o parte, că este o contribuție importantă la procesul dezvoltării moderne, democratice a societății românești, iar pe de altă parte, că ea ar fi întrunit, în unele din prevederile sale, elemente de neconstitucionalitate. După cum se știe, trei grupuri de parlamentari au întreprins, imediat după adoptarea legii, întâmpinări separate la Curtea Constituțională, contestând unele reglementări ale forului legislativ. Mai precis, erau sesizate, după opinia semnatarilor, „neconstitucionalitatea unor prevederi”, prin care se reglementau dreptul la învățătură al persoanelor aparținând minorităților naționale, autonomia

universitară și asigurarea bazei materiale a învățământului etc. Este cunoscută decizia Curții Constituționale care constata, utilizând o serie de motivații și argumente, că, în esență, prevederile incriminate „sunt constituționale”.

Acum, la trei ani de la adoptarea legii, continuă controversele asupra unora dintre prevederile sale.

În ceea ce ne privește, având în vedere rolul și funcțiile școlii, relația organică dintre politica școlară și interesul național, am exprimat, la timpul respectiv, opinia că **Proiectul Legii învățământului** să fie supus unui **referendum**, subliniind, atunci, rațiunile care pledau pentru o asemenea abordare, fiind evident că o astfel de lege are menirea de

a prefigura profilul cultural, profesional și educational al cetățenilor României de mâine, vizând probleme de o deosebită însemnatate pentru viitorul multor generații².

(Continuare în pag. 6)

ÎNCERCĂRI DE RĂSTURNARE A VALORILOR ÎN ISTORIOGRAFIA ROMÂNEASCĂ

Ioan SCURTU

Istoriografia românească de după 1989 a cunoscut o spectaculoasă evoluție, determinată, în principal, de lichidarea controlului politic și de stat asupra studiilor și lucrărilor publicate, desființarea cenzurii, posibilitatea abordării unor teme considerate **tabu** sau **reluarea altora**, dintr-o nouă perspectivă. Nu mai puțin importantă a fost deschiderea arhivelor, punere la dispoziția cercetătorilor a unui mare număr de documente, desființarea „fondului special” în care aveau acces doar unele persoane, aducerea în judecătușă a unor documente, majoritatea din Arhivele naști, în primul rând cele aparținând Cominternului și Cabinetului Marșalului Antonescu.

(Continuare în pag. 6)

Concursul de admitere la Universitatea „Spiru Haret” Sesiunea iulie 1998

Pag. 3,4,5

- Prof.univ.dr. Mircea NICOLAESCU: *Tranzitia posttotalitară. Amatorism politicianist și gestiune irresponsabilă* (pag.7)
- Caius Traian DRAGOMIR: *Reflecții apolitice. Condiție psihică, civilizație, democrație și economie liberă* (pag.7)

Omul
de
știință

DIMITRIE CANTEMIR

Prof.univ.dr. Radu IFTIMOVICI
(pag.8)

Curentul

Anul II Serie nouă 28 pagini 1200 lei
Cotidian de informație, analiză și afaceri

Marți,
16 iunie
1998

Cel mai mare campus universitar din Europa

Prin Hotărârea nr. 199 din 27 noiembrie 1997, Consiliul General al Municipiului București a aprobat darea în folosință gratuită, pe o durată de 99 de ani, a unor terenuri aparținând domeniului public și privat din Capitală, pentru construirea Complexului Universitar și Cultural „România de Mâine”. Terenul, alcătuit din două parcele, în suprafață totală de 57.282 mp., este situat în intravilanul Municipiului București. Cea mai mare suprafață, de 32.540 mp., este situată pe domeniul public, în Bulevardul Tineretului, în continuarea Palatului Copiilor. Cealaltă parcelă de teren, amplasată în Calea Vâcărești și Splaiul Unirii, pe lângă Podul Mihai Bravu, sectorul 4, are o suprafață de 24.742 mp. Predarea acestor terenuri s-a făcut în conformitate cu Planul urbanistic de detaliu și Certificatul de urbanism, anexate la Hotărârea nr. 120 din iulie 1997, a Consiliului General al Municipiului București, cu Hotărârea nr. 199 din 27 noiembrie 1997 și cu procesele verbale nr. 2.085/1998 și 2.086/1998 de identificare, măsurare, grănițuire și predare ale comisiilor

Un oraș studențesc în București

Centru de învățământ universitar

numite de comun acord de către cele două părți.

Complexul „România de Mâine” va asigura municipalității facilități de cazare, centru de conferințe, burse, asistență

medicală, fără a se schimba destinația de non profit a activității.

Ion TELEANU

(Continuare în pag. 2)

Cel mai mare campus universitar din Europa

Curentul
Curentul
 Anul II Serie nouă 28 pagini 1200 lei
 Cotidian de informație, analiză și afaceri

Un oraș studențesc în București

(Continuare din pag. 1)

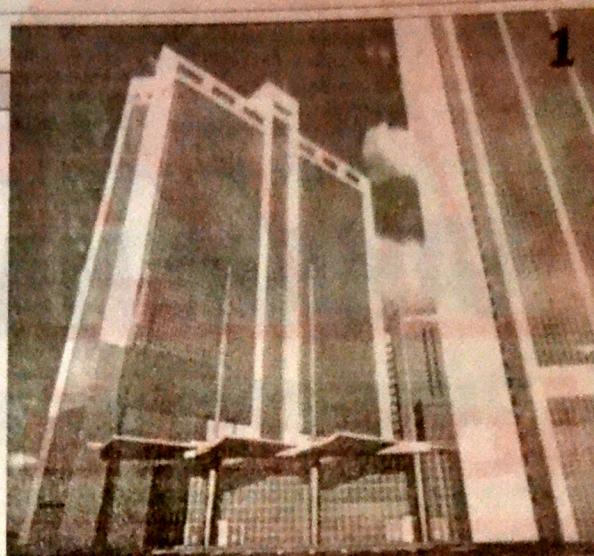
Urmează ca toate acestea să fie concretizate prin tratative cu P.M.B., ce vor fi supuse aprobării Consiliului General al Municipiului București în termen de 90 de zile. Fundația „România de Mâine” este o instituție social-umanistă, de cultură, știință și învățământ, non-profit, autonomă, fără scopuri politice, înființată pentru realizarea de activități de cultură, știință și învățământ.

24 de facultăți pentru 20.000 de studenți

Complexul Universitar și Cultural „România de Mâine” va cuprinde

numeroase obiective aprobat prin Certificatul de urbanism nr. 63 T 14.784 din 25 iulie 1997, eliberat de Primăria Municipiului București, în baza Hotărârii nr. 120 din 10 iulie 1997 a Consiliului General al Municipiului București, privind aprobarea Planului urbanistic de detaliu.

Universitatea „Spiru Haret” va avea amfiteatre, săli de seminar, biblioteca, laboratoare didactice și cabine, unde vor studia aproximativ 20.000 de studenți din cele 24 de facultăți și colegii. De asemenea, vor exista laboratoare pentru cercetarea științifică a celor peste 1.000 de cadre didactice, cât și pentru studenți. Construcția universității va fi finalizată la sfârșitul anului 2.000.

Spitalul clinic universitar pentru facultățile de medicină și stomatologie

va avea 20 de etaje unde vor funcționa 60 de clinici universitare. De

- 1 – Cămin - hotel, centru conferințe
 2 – Spital clinic universitar

asemenea, va funcționa și o polyclinică și asistență medicală pentru studenți, cadre didactice și celelalte categorii de personal din cadrul complexului. În campusul universitar va funcționa un centru de conferințe pentru manifestări culturale-științifice și de învățământ și o sală polivalentă cu 2.500 de locuri. Pentru cazarea studenților se va construi un hotel de trei stele, cu 16 etaje și 1.000 de locuri în apartamente și garsoniere. Se va construi și un complex hotelier pentru visiting professors și participanți, de patru stele, cu 20 de etaje, unde vor fi numai apartamente și garsoniere. În cadrul complexului, va fi și o clădire pentru administrație.

„Pentru realizarea acestui campus universitar cultural am studiat cele mai multe complexe studențe din S.U.A., Franță și Canada, dar s-a întîrit cont și de ideile unor renumiți arhitecti români. Întreaga investiție este estimată la aproximativ 400 de milioane de dolari, din care 250 de milioane de dolari pentru construcția complexului și 150 de milioane de dolari pentru dotări”, - ne-a declarat prof. univ. dr. Aurelian Bondrea, președintele Fundației „România de Mâine” și rectorul Universității „Spiru Haret”. Vă fi cel mai mare campus universitar din România și chiar din Europa.

Abecedarul și valorile naționale

Dr. Iulia GONTA, Chișinău

Am analizat o serie de manuale, editate de-a lungul anilor, și făcând o comparație a schimbărilor intervenite în timp, incercăm să găsim principalele diferențe caracteristice perioadei cuprinse între anii 1942-1996 și scopul interventiilor. Conținutul materialului expus în manuale pe care le avem în vedere ne fixază atenția asupra orientărilor valorice în școală, care, la rândul lor, caracterizează societatea ce le impună cu necesitate.

Să luăm drept punct de reper „Abecedarul” – prima sură de informare scrisă a unui copil. Abecedarele, analizate mai jos, editate în anii 1942, 1954, 1989, 1996 (două variante), sunt asemănătoare întrucât succesea, pe rând, a literelor, a cuvintelor alcătuite din literele studiate, apoi a propozițiilor și a textelor. Găsim, însă, o diferență esențială în ilustrațiile din manuale și în conținutul textelor.

Abecedarul din anul 1942, Editura Casei Școalelor și Culturii Poporului, București, cuprinde imagini ale copiilor și ale adulților, îmbrăcați în costume naționale românești, precum și descrierile obiceiurilor și tradițiilor poporului român.

Totodată, acestea sunt strâns legate de religie, de credința poporului român,

Astfel, în abecedar găsim următoarele:

„Nașterea Domnului”, „Treii Crai”, „Moș Crăciun”, „Cu sorcovă”, „Botuzul Domnului”, §. Cu toate acestea, principala temă care străbate întregul manual este tema **patriotică**, mai ales

spărge Patriei. „Un răboi de copii”,

„Avionul”, „Chemarea Tării”,

„România, Patria noastră scumpă”,

„Steagul nostru sfânt!”. În rest, găsim teme cu pronunțat caracter moral –

educațiv (conște, hărnicie, §.a.), descrierile

de păduri și animale domestiice.

Abecedarul din anul 1954, apărut la

Editura de Stat Didactică și Pedagogică, București, este însoțit cu teme politice,

începând cu primele pagini, găsim simbolurile puterii sovietice, fiind eliminate toate simbolurile cu caracter național. Sacra și cocianul, steagul roșu, muncitorii, pionierii, precum și trăsăturile fetelor și îmbrăcămintea din imaginile prezente în manual sunt specifice poporului rus, în dominanta puterii sovietice. **Aici politicul este prezent în majoritatea textelor**, aşa cum reiese din textele „Moș Crăciun” unde putem citi: „În mare serie cum se întrec muncitorii în munca... As muncii și eu drag pentru

are mere”; „Ce multe cărți ai!”; „Un copil avea multe jucării”. Astfel de exemple găsim la paginile 35, 36, 37, 38, 39, 40, 42, 43, 46, 47, 50, 53, 103. Un copil poate avea și „note mari” (pagina 58,95).

Abecedarul îi învăță pe copii să dorescă mai mult decât au și să consume mai mult: „Să cumpără o bicicletă... și baloane”; „Foarte mult îmi place gemul”; „...l-a poftit să aleagă tot ce va dori din bogățiile lui”. Exemplu sunt numeroase, așa cum reies din paginile: 61, 62, 65, 66, 67, 68, 74, 84, 85, 105, 113, 114. Apoi,

Analiza abecedarului editat de Editura „Aramis” din București 1996 ne demonstrează aceeași **preponderență a ideilor privind educarea spiritului de posesie**, ca și în abecedarul precedent.

Vom găsi propoziții cu conținut posessiv, ca „Eu am telefon mie”, „Xenia are o pușculiță” și altelte la paginile: 37, 38, 39, 41, 42, 44, 45, 46, 47, 48, 49, 50, 51, 52, 53, 70, 91, 104, 108. Se întâlnesc și propoziții cu caracter de consum și de dorință: „Mihai își dorește o haină nouă”; „Vreau alune că sunt bune”; „Coman cumpără curca... Gheorghe ghețe noi ar vrea” §.a., care le putem găsi la paginile

„Tradiția poporului român este creația în spirit, adică în „a fi” și nu numai în „a avea”.”

Lecturile îi orientează pe copii spre ascultare și răbdare. Predominante sunt temele vieții sociale, mai ales munca în diverse domenii de activitate: „La via”, „La moară”, „În port”, „Cu trenul”, „La fabrica de pâine”, „Vreau să am o meserie”, „Hăinuța”, „La tipografie” etc., toate cu scopul de a educa stima față de clasa muncitoare. În manual sunt doar trei lecturi cu temă patriotică, cu accentul pus tot pe muncă: „România”, „Tara mea”, „Când e pace!”.

Abecedarul actualizează par, la prima vedere, că prezintă un salt calitativ, din punct de vedere al aspectului grafic și al conținutului. O analiză mai profundă ne permite să facem unele constatări și să înțelegem dacă este deosebită sfera manipulari educative. Să începem analiza cu abecedarul editat la „Editura Didactică și Pedagogică, R.A.” din București, 1996. **Dominantă este tema educării spiritului de posesie și consum**. De exemplu, „Maria

copiii sunt îndemnați să se distreze, să se joace, să nu ignore televizorul. Predomină joaca și veselie, care denaturează imaginea reală a lumii. Din manual analizat se desprinde și o notă de cinism, legat tot de bunurile materiale: „... Le dă bobârnacă piticilor în nas” (pagina 107). „Să nu simtă nici atât... lui nu-i pasă... n-ai habar” (pagina 111); „Vulpea îngrijoră casul și râse de prostia corbului” (pagina 119) §.a.

Abecedarul ocolește temele religioase, naționale, patriotică. Dacă la pagina 64 citim că „minunat și poporul românesc” și mai găsim poezia lui G.Sion „Limba românească”. În schimb, manualul conține informații despre pronunțarea cuvintelor englezesti (Riquet, Mowgli §.a.), se amintește de Austria, sună inclusiv și nume străine, ca Nic, Tom, Bobe §.a., ceea ce nu credem că ar fi necesar pentru copiii din clasa 1, având în vedere principiul pedagogic de a porni de la ceea ce ei cunosc deja.

Ca și în manualul precedent analizat, și în abecedarul supus analizei predomină spiritul de veselie, de joacă și distracție (paginile 37, 39, 44, 45, 47, 48, 49, 52, 53, 55, 57, 60, 62, 68, 70, 75, 81, 85, 88, 101, 102, 104, 105, 108, 115, 118, 119, 124). Ne socdează imaginea unei bunici care „caută până ametețe” ochelarii „Ochelarii bunicii”, text care discreditează pe cea mai grijuie și prezintă ființă dintr-o familie. Din poezia

„Toate au un rost pe lume”, copiii afă că rostul omului pe pământ este să cante și să muncescă, să nu-i altă ocupare. O altă situație confuză o semnală din pagina 54, unde găsim o combinație din tradiția lui Moș Crăciun și sărbătoarea religioasă, Nașterea lui Isus, fără să fie o relație clară între cele două.

În manual nu găsim nici o legătură cu portul, tradiție și religia creștină a poporului roman. Textul „La Paști” derutează înțelegerea corectă a acestei

mari sărbători, iar în textul „Călătorul și stejarul” copilul afă că Dumnezeu a rănduit lucrurile ciudat, ca „în acest copac mare să crească un fruct mic, iar un vrej slab să crească un rod așa de mare” (pagina 114). Un text popular, mult pre sofisticat pentru vârstă și înțelegere, unui copil de clasa I. Astfel, manualul îi dezorientizează pe copii în cunoașterea anevoieasă a adevarului credinței noastre ortodoxe.

În abecedar mai sunt incluse căteva reclame, care duc tot la ideea de „a avea bani”, „Ce Ionuț învăță, / Va ști Ion în viață”, însoțit de ilustrația CEC-ului de altă dată, un băiat care pună banul în pușculiță; sau „Elefantul Kim din Kane / A mâncat Kiss și banane, / A băut colă și kik, / Acum nu mai vrea nimic”.

Astfel copii sunt introdusi direct, prin intermediul manualului, într-o societate de consum, o societate fără responsabilități, o societate de distrație. Acești fapte este îngrijorător, deoarece copilul trebuie să se formeze de la bun început corect, să fie orientat spre adevăratale valori, atât spre cele spirituale, cât și spre cele materiale. Manualul trebuie să aibă în vedere condiții pentru formarea corectă a vizuului copiilor asupra lucrurilor, asupra faptelor fizice individuală în parte, că și asupra întregii societăți. O gădere corectă necesită o orientare corectă. Distorsionând imaginea adevarului și mutând valorile nu se poate ajunge la o învățare calitativă. În acela vom prelungi învățarea elevilor sub influența unor factori temporali (politici și economici), vom denatura sufletele copiilor și le vom crea condițiile unei lupte interioare pentru găsirea adevărurilor și a valorilor ontologice (ce caracterizează o personalitate).

Tot aici trebuie menționat faptul că, pentru a integra copilul în viața socială, să-l orienta în găsirea locului său în ca, nu este suficient să-l plasăm mecanic, fără a-i da noțiuni esențiale din trecutul acestui societăți și al dezvoltării ei. Este necesar ca un copil să-și cunoască nu numai limba, dar și rădăcinile neamului său, religia, tradiția, cultura, istoria, să simtă dragostea față de neamul său și respectul față de tradiția sa. Numai atunci el va putea deveni un membru conșient al societății, responsabil pentru faptele sale, o personalitate aptă de a discurge diferență dintre valoare și fals. Tradiția poporului român este creația în spirit, adică în „a fi” și nu numai în „a avea”.

Este nevoie de o legislație clară și stabilă

Poate singurul aspect cu adevărat notabil petrecut în lumea școlii în acesti opt ani a fost apariția învățământului particular. Drumul afirmării, mai ales al recunoașterii acestei forme alternative de învățământ, a fost anevoios și nu lipsit de aspirații, de stări tensionale. Din 1990 încoace, pe harta școlii românești au apărut numeroase instituții particulare ce și clamau dorința de a face educație. Nu toate credibile, nu toate serioase. Pentru cele care au luat ființă pe baza legii ce permitea înființarea... covrigărilor, apariția Legii nr.88 a constituit lovitura de grăzie. Nu puține au sucombat. Până de curând, pe baza proponerii de autorizare provizorie a Consiliului Național de Evaluare și Acreditare Academică și a avizului favorabil al ministerului educației, au fost aprobată să funcționeze peste 200 specializări în cadrul celor 52 de instituții de învățământ superior particulare. Cert este că cele care s-au dovedit viabile sunt o permanență în peisajul vieții academice.

La celălalt palier al școlii se află unitățile învățământului preuniversitar. La nivelul jării, conform estimării Ligii pentru Promovarea Învățământului preuniversitar, funcționează circa 300 unități cu peste 100.000 preșcolari și elevi. Cele mai numeroase sunt grădinițele (95) și școlile postliceale (91). Surprinde numărul nesemnificativ al școlilor primare (2), o singură unitate gimnazială, două licee, două școli profesionale. În privința recunoașterii lor oficiale, până acum nu s-a făcut nimic.

Ceea ce nu poate fi ignorat sub nici o formă este faptul că învățământul privat este o realitate care se impune tot mai mult.

Acest lucru a fost evidențiat și de ministrul Andrei Marga la reuniunea pe care a avut-o zilele trecute cu rectorii instituțiilor de învățământ superior private, cu conducătorii unităților școlare din învățământul preuniversitar.

"Nu mai este nevoie să argumentăm - spunea domnia sa - utilitatea învățământului privat, nevoia și veridicitatea acestui învățământ. Spus foarte clar, învățământul privat rămâne și va fi o componentă puternică a învățământului nostru. Spus și mai sincer, dacă învățământul de stat nu va intra el într-o reformă, atunci el va avea un challenge foarte puternic din partea învățământului privat".

În continuare, ministrul educației a spus: "dorim să clarificăm problemele cruciale ale dumneavoastră". Domnia sa a enunțat următoarele cerințe: instituțiile particulare să albă personal didactic propriu - "pentru că exploatarea actuală

a profesorilor din jăru a dus la uzura unor cadre"; să se investească în construcții proprii; să existe preocupare pentru cercetarea științifică.

Cerințe firești într-o situație de deplină normalitate. În legătură cu toate acestea,

Ministrul Marga s-a întâlnit cu rectorii universităților particulare

"În opinia mea, întărirea de astăzi este o reparație tardivă și doar de ordin moral adusă învățământului privat - subliniază rectorul Universității Bănești. Este regretabil să constată satisfacția cu care se amintă peste tot înfăptuirea de bănci și firme particulare. Când vine vorba de învățământ, acesta este tratat ca pe o afacere. Cerem Ministerului Educației Naționale să ne ofere mijloace juridice și administrative viabile și să ne consideră un partener constituțional, nu să beneficiem de un tratament segregationist. Măcar, dacă nimici nu ne dă nimic, măcar nu ne luă ceea ce am dobandit cu atâtă greutate."

Puncte de vedere similare au formulat și conducătorii instituțiilor de învățământ privat preuniversitar. "Copiii învață și la noi și la stat. Aducem bani la buget, pregătim cadre, dar nimici nu face nimic pentru noi. Mai mult, pe motiv că se dorește ca din toamnă să se învețe într-un singur schimb, se încearcă scoaterea noastră afară din spațiu unde plătim chirii substanțiale. Dar ca să ne construim spații proprii, nimici nu ne sprijină" (Constanța). "Ministerul Educației nu a eliberat nici o autorizație provizorie de funcționare pentru grădinițele, școlile și liceele private. Închirierea spațiilor de școlarizare suntem taxati ca orice comerciant" (Liderul Ligii pentru Promovarea Învățământului Particular Preuniversitar). "În minister nu există nici un serviciu, sau direcție care să se ocupe de școlile private. Aducem economii la buget de 300 - 800 miliarde lei, dar când este vorba să fim ajutați, nimici nu face nimic. Standardele cu care va trebui să fim judecați să fie aceleași cu cele de la școlile de stat. Dorim să beneficiem de o discriminare pozitivă" (Iași).

Am insistat în prezentarea acestor aspecte, nu pentru a escamota multe din lipsurile sau situațiile nefreste (cum sunt cele ale unor cadre didactice care realizează "performanță" de a realiza căte 14-16 norme didactice, predând, în același timp la București, Constanța, Iași, Baia Mare), ce pot fi întâlnite în unele instituții de învățământ privat. Dar toate neajunsurile evidențiate de-a lungul anilor, și care generează situații aberante ca cea amintită, constituie o realitate căreia nimici nu i-a găsit o rezolvare până în prezent. Dacă se recunoaște sincer că învățământul privat a preluat o mare poziție financiară de pe umerii statului în dificila operă de pregătire a timelor, atunci ar trebui, firește, să i se acorde acestei componente alternative a învățământului național atenția care î se cuvine. Ceea ce surprinde însă este că până acum nimici nu a analizat viabilitatea acestor instituții sub raportul calității învățământului. Toate reproșurile care se fac auzează vorsește doar aspectele administrativ-organizatorice - importante, desigur, inclusiv pentru latura calitativă a procesului de învățământ -, dar nu soluționează aspectele de fond ale acestei forme de pregătire a specialiștilor. Or, ceea ce are nevoie școala românească, mai ales acum, când vrea să se reformeze structural, este să creze și învățământul privat cadrul legislativ și administrativ adecvat buniei sale funcționări.

Matematică în deplină concordanță cu cerințele vieții

Conf.univ.dr. Virgil CRAIU,
decanul Facultății de Matematică-Informatică

Facultatea de Matematică-Informatică, a Universității "Spiru Haret", din cadrul Fundației "România de Mâine", autorizată să funcționeze prin decizia Consiliului Național de Evaluare și Acreditare Academică, a luat ființă cu trei ani în urmă. Așa cum reiese chiar din titulatură, ea își propune să realizeze o nouă structură de instrucție, îmbinând firește cele două componente complementare: matematică și informatică.

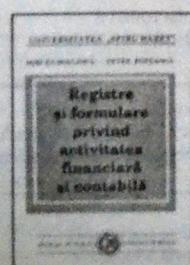
Facultatea pregătește, în egală măsură, cadre pentru învățământ în cele două domenii, dar și specialiști pentru sistemele bancare, direcțiile de statistică sau societăți de asigurări.

Organizată să funcționeze pe două forme de învățământ - cursuri de zi și cursuri fără frecvență - facultatea își desfășoară cursurile pe parcursul a patru ani. Firește, studiile universitare se încheie cu examen de licență. Planul de învățământ, gândit după o altă structură decât cel de la alte instituții de învățământ, cuprinde, alături de discipline obligatorii, obiecte de studiu optionale și facultative care nu se regăsesc în programele analitice de la învățământul de stat. Aș aminti, între altele: Statistică descriptivă și elemente de teoria probabilităților, Elemente de teoria operaționale, Combinatorică, Programare liniară, Logică pentru informatică, Fiabilitate, Introducere în management, Arhitectura sistemelor de calcul, Tehnici de compilare, Teoria matematică a asigurărilor, Matematici aplicate în domeniul bancar, Rețele neurale și sisteme Fuzzy, Statistică multidimensională, Biometria etc. Planurile de învățământ și programele analitice includ 23 cursuri obligatorii, 32 optionale și 23 facultative, din care o mare pondere o dețin cursurile专为信息学而设计的。

La începutul fiecărui an universitar, studenții primesc planul de învățământ și programele analitice ale disciplinelor pe care urmează să le studieze, bibliografia adecvată, precum și modul de evaluare a acestor studii.

Un loc distinct în planul de învățământ îl ocupă pachetul de discipline proto-pedagogice - Psihologia profesională, Logica, Pedagogia, Sociologia educației, Metodica predării matematică-informatică - pentru care sunt predate la catedră - precum și practica pedagogică și de

Cartea universitară la Editura Fundației „România de Mâine”

FUNDATIA „ROMÂNIA DE MÂINE” UNIVERSITATEA „SPIRU HARET”

CONCURS DE ADMITERE pentru anul universitar 1998/1999 la facultățile și colegiile autorizate să funcționeze prin **Hotărâre de Guvern**

CONCURSUL DE ADMITERE în anul I va avea loc între 10 și 31 iulie 1998.

Se susțin **două probe** (la disciplinele prevăzute la specializările similare de la facultățile de stat) **scris și/sau oral**. Se va lua în calcul și **media de la bacalaureat, ca o notă alături de notele de la scris și oral** (se adună și se împarte la 3).

Înscrieri se fac până în preziua primei probe de concurs.

Taxa de înscriere la concursul de admitere: 120.000 lei.

La facultățile la care nu se ocupă toate locurile, a doua sesiune se va organiza în luna septembrie.

Informații suplimentare se obțin de la secretariatele facultăților.

Nr. crt.	DENUMIREA FACULTĂȚII (COLEGIULUI)	NUMĂR DE LOCURI	PROBE DE CONCURS
1	DREPT Complexul universitar „Spiru Haret”, Grozăvești (Platforma Politehnicii) Tel. direct: 410.42.59; Centrala: 410 43 75 /16 /17 /22 /25; 410 43 80 /16 /17 /22 /25	ZI FF 400 200	- Limba română - Istoria românilor - scris - oral
2	MARKETING ȘI COMERȚ EXTERIOR Complexul universitar „Spiru Haret”, Grozăvești (Platforma Politehnicii) Tel. direct: 410.42.59; Centrala: 410 43 75 /16 /17 /22 /25; 410 43 80 /16 /17 /22 /25	ZI FF 400 200	- Algebră și analiză matematică - Economie sau Geografia României - scris - oral
3	MANAGEMENT FINANCIAR - CONTABIL Complexul universitar „Spiru Haret”, Grozăvești (Platforma Politehnicii) Tel. direct: 410.42.59; Centrala: 410 43 75 /16 /17 /22 /25; 410 43 80 /16 /17 /22 /25	ZI FF 400 200	- Algebră și analiză matematică - Economie sau Geografia României sau Contabilitate - scris - oral
4	SOCIOLOGIE - PSIHOLOGIE Palatul Sporturilor și Culturii, Parcul Tineretului Telefoane: directe 330 55 98 și 330 34 80; centrala 330 40 40 /140	ZI 200	- Psihologie - Sociologie sau Biologie sau Filosofie sau Logică sau Matematică - scris - oral
5	LIMBI ȘI LITERATURI STRĂINE Palatul Sporturilor și Culturii, Parcul Tineretului - specializarea: limbi și literatură străină - specializarea: limba și literatura străină - limba și literatura română Telefoane: directe 330 55 98 și 330 34 80; centrala 330 40 40 /157	ZI 250 ZI 75 FF 36	- Limba și literatura străină A - Limba și literatura străină B sau o limbă și literatură de circulație internațională sau Limba română - Limba și literatură străină A (engleză sau franceză, la alegere) - Limba și literatura română B - scris - scris - scris - scris
6	FILOSOFIE ȘI JURNALISTICĂ Palatul Sporturilor și Culturii, Parcul Tineretului Telefoane: directe 330 55 98 și 330 34 80; centrala 330 40 40 /183	ZI 200 FF 100	- Limba română - Filosofie - scris - oral
7	GEOGRAFIE Palatul Sporturilor și Culturii, Parcul Tineretului Telefoane: directe 330 55 98 și 330 34 80; centrala 330 40 40 /183	ZI 100 FF 50	- Geografia României - Geografia fizică generală sau Geografia umană și economică a lumii - scris - oral
8	ISTORIE Palatul Sporturilor și Culturii, Parcul Tineretului Telefoane: directe 330 55 98 și 330 34 80; centrala 330 40 40 /183	ZI 100 FF 50	- Istorie universală - Istoria românilor - scris - oral

9	MEDICINĂ VETERINARĂ Sos. Străulești, nr. 14 Tel. 230 68 40	ZI	100	- Biologie (cls. a XII-a) - Chimie organică (cls. a X-a)	- scris - oral
10	MATEMATICĂ - INFORMATICĂ Palatul Sporturilor și Culturii, Parcul Tineretului Telefoane: directe 330 55 98 și 330 34 80; centrala 330 40 40 /183	ZI FF	100 50	- Algebră și analiză matematică - Geometrie plană și în spațiu și Trigonometrie	- scris - oral
11	EDUCAȚIE FIZICĂ ȘI SPORT Palatul Sporturilor și Culturii, Parcul Tineretului Telefoane: directe 330 55 98 și 330 34 80; centrala 330 40 40 /157	ZI FF	100 50	- etapa I: probă de motricitate - etapa a II-a: măiestrie sportivă - Biologie (cls. a XI-a)	- scris
12	ARHITECTURĂ ȘI URBANISM Palatul Sporturilor și Culturii, Parcul Tineretului Telefoane: directe 330 55 98 și 330 34 80; centrala 330 40 40 /157	ZI	100	- Desen tehnic și desen liber - Matematică	- probă practică - scris
13	MUZICĂ Palatul Sporturilor și Culturii, Parcul Tineretului Telefoane: directe 330 55 98 și 330 34 80; centrala 330 40 40 /157	ZI FF	100 50	- Noțiuni de teoria muzicii - Solfegiu la prima vedere (grad mediu) - Probă de auz muzical	- scris - oral - oral
14	MANAGEMENT — BRAȘOV - specializarea: managementul firmei Str. 13 Decembrie, nr. 125 Tel. 068 /42 04 37	ZI FF	200 120	- Algebră și analiză matematică - Economie sau Geografia României	- scris - oral
15	ȘTIINȚE JURIDICE ȘI ADMINISTRATIVE — BRAȘOV - specializarea: administrație publică Str. 13 Decembrie, nr. 125 Tel. 068 /42 04 37	ZI FF	120 60	- Limba română - Istoria românilor sau Economie	- scris - oral
16	MANAGEMENT FINANCIAR - CONTABIL — CRAIOVA Str. Bresteui, nr. 1. Tel. 051 /19 82 65	ZI FF	200 100	- Algebră și analiză matematică - Economie sau Geografia României sau Contabilitate	- scris - oral
17	MANAGEMENT FINANCIAR - CONTABIL — CONSTANȚA Str. Melodiei, nr. 3 Tel. 041 /66 62 05	ZI FF	200 100	- Algebră și analiză matematică - Economie sau Geografia României sau Contabilitate	- scris - oral
18	DREPT — CONSTANȚA Str. Melodiei, nr. 3. Tel. 041 /66 62 05	ZI FF	120 60	- Limba română - Istoria românilor	- scris - oral
19	FINANȚE ȘI CONTABILITATE — CÂMPULUNG MUSCEL Str. Traian, nr. 223. Tel. 048 /81 40 00	ZI FF	90 45	- Algebră și analiză matematică - Economie sau Geografia României sau Contabilitate	- scris - oral
20	MANAGEMENT FINANCIAR - CONTABIL — RÂMNICU VÂLCEA - specializarea: finanțe - contabilitate Calea lui Traian, nr. 330 Tel. 050 /74 26 25	ZI FF	90 45	- Algebră și analiză matematică - Economie sau Geografia României sau Contabilitate	- scris - oral
21	COLEGIUL UNIVERSITAR PEDAGOGIC — BUCUREȘTI - specializarea: institutor - limba franceză - specializarea: institutor - muzică Palatul Sporturilor și Culturii, Parcul Tineretului Telefoane: directe 330 55 98 și 330 34 80; centrala 330 40 40 /187	ZI FF	100 50	- Probă de aptitudini pedagogice și artistice - Limba română - Limba franceză	- scris - oral
22	COLEGIUL UNIVERSITAR PEDAGOGIC — CÂMPULUNG MUSCEL - specializarea: institutor - limba engleză - specializarea: institutor - desen Str. Traian, nr. 223 Tel. 048 /81 40 00	ZI FF	100 50	- Probă de aptitudini pedagogice și artistice - Limba română - Limba engleză	- scris - oral
23	COLEGIUL UNIVERSITAR PEDAGOGIC — BLAJ - specializarea: institutor - desen Str. Doctor Vasile Suciu, nr. 26 Tel. 058 /71 12 51	ZI FF	100 50	- Probă de aptitudini pedagogice și artistice - Limba română - Desen liber	- scris - oral
24	COLEGIUL UNIVERSITAR PEDAGOGIC — RÂMNICU VÂLCEA - specializarea: institutor - muzică Calea lui Traian, nr. 330 Tel. 050 /74 26 25	ZI FF	100 50	- Probă de aptitudini pedagogice și artistice - Limba română - Muzică	- scris - oral

POLITICA SCOLARĂ ȘI INTERESUL NAȚIONAL

(Continuare din pag. 1)

Fapt este că cei trei ani de la aplicarea a Legii Invățământului, lege care stabilise principiul potrivit căruia „în România, invățământul constituie prioritatea națională”, cu toate pările bune, posibile ale reformei scolare, să dovedești că fi un proces nu împotriva obstașelor și dificultăților, unde interpretări subjective, unilaterale ale vîtor prevederii, ca și următoarelor interese: ingăduire, restrânsă, de grup, adică în atenția manifestării unor periculoase anomaliile, cum ar fi tendința, mai mult sau mai puțin evidentă, de a „modela” sau influența școala potrivit vizionii, concepțiilor sau intereselor specifice fiecărui segment al vieții politice și chiar etnice din societate. Așa cum subliniam și cu alt prilej, în contextul dezbatărilor democratice, una este să se emîte opinii, să se exprime argumente spre a se ajunge, prin evaluații succese, la soluții care să răspundă unui numitor comun major – interesul național – și alta este să se susțină, cu intoleranță, că numai propria variantă și propriul punct de vedere ar fi cele mai bune, inamendabile și indiscutabile. În asemenea condiții, nu numai că nu se găsesc soluții realiste, recopioare avangardiste părților în dispută, dar se aduc prejudicii sistemului de invățământ, cauze formării și pregătirii pentru viață a tinerei generații. De altfel, pentru a preîntâmpina o asemenea nedovică „perspectivă”, legea a prevăzut ca claritate că „invățământul nu se subordonează scopurilor și doctrinelor promovate de partide sau alte formațiuni politice” (art.11), iar „organizarea și continutul invățământului nu pot fi structurate după criterii exclusiviste și discriminatorii de ordin ideologic, politic, religios sau etnic” (art.12).

Este, fără îndoială, optimistă perspectiva ca reforma invățământului să intre într-un stadiu nou, superior. „Anul școlar 1998-1999”, prin trecerea la nou curricul național, la nouă structură a anului școlar, la nou sistem de evaluare a cunoștințelor și a instituțiilor, la un sistem propriu-zis de formare a formatorilor, la elaborarea explicită de standarde profesionale, la reorganizarea studiilor postuniversitare, descentralizarea sistemului de invățământ și crearea unei realei autonome instituționale a unităților de invățământ, prin toate acestea și multe altele – pune invățământul din țara noastră, în mod energic, pe direcția modernizării și compatibilității, și, implicit, pe direcția reducerii neimplinirilor”.

S-ar putea, astfel, conchide că, punindu-se de la constrința sensului și valorii invățământului ca prioritate națională, școala națională, este și va deveni capabilă să-și aducă din plin contribuția la modernizarea societății românești, la afirmarea personalității ei în Europa și în lume.

I. Decizia nr. 72 din 18 iulie 1995, publicată împreună cu Legea invățământului, în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 167, 31 iulie 1995.

2. Se vede capitolul „Invățământul ca prioritate națională; școală, democrație, pluralism”, în volumul nostru „Opinia publică, democrația și statul de drept”, București, 1996.

3. Prof.univ.dr. Andrei Marga, ministrul educației naționale, interviu acordat publicației „Tribuna invățământului”, nr.438, 16 iunie 1998.

4. Idem.

ÎNCERCĂRI DE RĂSTURNARE A VALORILOR ÎN ISTORIOGRAFIA ROMÂNEASCĂ

(Continuare din pag. 1)

Imediat după revoluția din decembrie 1989 s-a acreditat ideea, prin mass-media, că mulți interi nu și-au publicat lucrările doctoriale făptuhi că nu au acceptat să facă nici un fel de concesii politice, astfel încât să-și acționeze o menșă și extrem de valoroasă literatură „de serță”, care abia în condițiile înfloririi conștiințelor va putea fi editată. S-a mai susținut că tot ce s-a publicat în anii „regimului comunist” a fost falsificat, deci lucrările dinainte de 1989 nu au nici o valoare și că „trebuie să luăm de la zero”. Această campanie a avut un dublu obiectiv: pe o parte, să „colțiposeze” pe istorici care au publicat înainte de 1989, iar pe de altă parte, să anigură climatul necesar promovării pe linie didactică, administrativă sau politică a unor persoane fără opera, rezidențându-se în seara anumite exigențe profesionale și științifice. Dincolo de teratura din anii 1990-1991, rămâne faptul că multe consemnări „ălți de serță” nu au apărut nici după 8 ani de la Revoluție, iar marii interesașii și meritașii au rămas tot fără opere.

Un alt fenomen caracteristic perioadei „post-decembriste” este apariția unor noi „dilectori de opiniu”, unei dintr-o nefind numeroși și apărute totuști conceștri senzoriști în Arhive, care prezintă ca istoria să se scrie într-un anumit fel, punând de la concluzii preașteptate, prin extragerări lor, asemenea „dilectori de opiniu” să nastăndă plină la identificarea cu Roșiori, după ce fersești să prezigne multe acuzații politice de înțâlniri și întâlniri cu interesașii din România și din străinătate. Se poate afirma că se propagă, prin interconectare, un neacoperit agresiv în

fapt, asemenea fenomene sunt caracteristice „perioadelor de trecere”, când se produce o stare de confuzie, o răsturnare a valorilor, iar „pescuitorii în apă tulbere” trag folosește personale, în numele unor principii prezentate ca aparținând „revoluției”, „schimbării”, „ruperii cu trecutul”.

Dincolo de asemenea fenomene, rămân faptele concrete, operele și oamenii care au capacitatea să le scrie. După 1989 se constată, și în România, ca și în întreaga lume civilizată, un interes deosebit pentru istoria contemporană, în ultimii 8 ani apărând peste 1 000 de titluri, vizând oare tematică foarte largă. La o analiză mai atentă, se pot descrie următoarele directii de cercetare:

1. **Istoria extreamei drepte**, cu deosebire a Mișcării Legionare, care înainte de 1989 nu a putut fi abordată în întreaga ei complexitate, deoarece se impuneau o „etichetă” politică: „Garda de Fier, organizație teroristă de tip fascist, coloana a omului germanie hitlerist în România”. Au fost publicate după 1989 mai multe categorii de lucrări, dintre care menționez: culegerea de documente **Totalitarismul de dreapta în România, 1919-1927**, coordonator Ioan Scurtu (1996). Volumul II, privind anii 1927-1931 se află sub tipar. Au fost redidite lucrările fruntașilor legionari: Cornelius Zelca Codreanu, **Pentru legionari**; Horia Sima; **Istoria Mișcării Legionare**; Vasile Marin, **Crez de generație**; Stefan Palaghija, **Garda de Fier spre redinvergere României**. Au apărut câteva cărți datorate unor interesi, dintre care se destacă **Radiografia dreptei românești**, autor Gh. Buzatu, Consiliu Ciumea și Cristian

Dintr-o lăredă de istorie menținută pe ocazia venirii de Gh. Buzatu – **România și războiul mondial din 1939-1944**, publicată în 1995 și **Armata română în al doilea război mondial. Eliberarea Basarabiei**, partea de nord a Bucovinei, semnată de Al. Duțu și Mihai Relegan în 1996.

O atenție specială și-a acordat problemelor evrelor în anii 1940-1953, punctele de vedere fiind împărțite, unei considerând că Antonescu a salvat numeroși evrei, răsuțind că Antonescu este vinovat de holocaustul evrelor din România. O lucare recentă, inițiată de **Armată, Mareșalul și evrei**, publicată de Alex. Mihai Stoeneșiu în 1998, încearcă să implice pozitii irreconcilabile în climatul politic de astăzi.

III. De o foarte mare atenție se bucură perioada „comunistă”, în fapt, a socialismului și al tipului totalitar, care înainte de 1989 nu putea fi abordată, din motive politice și a accesului extrem de limitat la arhive. După Revoluție s-au publicat mai multe volume de documente, dintre care menționez: **România. Viața politică în documente**, căte un volum pentru anii 1945, 1946, 1947, coordonator Ioan Scurtu, editate în 1994-1996; **Armata Roșie în România, 1940-1948**, editat de Constantin Iliehor, 1956. **Explozia. Percepții române, jugoslove și sovietice asupra evenimentelor din Polonia și Ungaria**, publicat de Cornel Lungu și Mihai Relegan în 1996; **Retragerea trupelor sovietice din România, 1958**, coordonator Ioan Scurtu, editat în 1996; **Sovietizarea României. Percepții anglo-americane**, realizată de Ioan Chiper, Florin Constantiniu și Adrian Pop (1993); **România în arhivele Kremlinului**, publicat de Gh. Buzatu în 1996; **Agresiunea comunității în România, 1944-1948**, de Gh. Buzatu și Marcel Chiriacu (1998). Numeroase documente, mai ales memorialistice, au fost publicate în revistele „Memoria”, „Arhivele Totalitarismului”, „Analele Sighei” și-a.

De o reală utilitate pentru istorici sunt memorile publicate de unii contemporani care au suferit prigoana regimului, inclusiv mulți ani de detinere, precum N. Steinhardt, Ion Ioanid, Nistor Chiooreanu, Paul Goma.

De asemenea, sunt de menționat memorile unor slujbași ai regimului, care s-au refugiat în Occident (Ion Mihai Pacepa, Victor Dumitru) și cărțile de literatură ale lui Petru Dumitru. Interes prezintă și memorile unor lideri comuniști, precum Ion Gheorghe Maurer, Dumitru Popescu, Alexandru Bărălăeanu, Paul Niculescu-Mizil, Silviu Brucan.

Dintre lucrările de istorie menținute **Guvernarea Nicolae Rădescu**, publicată de Dinu C. Giurescu în 1996.

IV. Alături de aceste teme „fierbinți”, istoricii români au abordat și teme mai „calme”, între care cele privind politica externă. Pe această linie se înscriu lucrările privind relațiile bilaterale: **Anglia și România între anii 1939-1947**, de Valeriu Florin Dobrescu și Ion Pătrou (1992); **Relații politice româno-ngleze (1929-1933)**, de Gh. Pașcalău (1995); **Relații româno-americane în timpuri moderne**, editată, de Gh.I. Florescu în 1993; **În umbra Europei. Relațiile României cu Statele Unite în anii 1919-1939**, de Ion Stanciu (1996); **Relații româno-polone în perioada interbelică**, de Nicolae Dascalu (1991);

Revoluționarii maghiari și români. Colaborarea (1905), Meniușan și Săftoiu; **Complot împotriva României. Recurbirea războiului Bucovinei și Timișoara în vîrstă a celui de-al doilea război mondial**, de Ion Scurtu și Constantin Iliehor (1994); **Mariile Puteri și problema Basarabiei**, de Ion Cioroianu (1996); **România la Conferința de pace (Paris, 1919-1920, 1946-1947)**, de Valeriu Florescu și D. Temponi (1996).

O importanță lucrată de sinteze inițiate de **Premierele izolații politice a României, 1919-1940** a publicat Verica Minic în 1991.

V. După 1989 a fost publicat un număr important de instrumente de lucru, din rândul cătorău menționez: **Dictionarul enciclopedic**, literale A-C (1993) și D-G (1996); **Encyclopédia partidelor politice din România (1862-1994)**, publicată de Ion Andreescu, Ion Bulei, Ion Marin și Ioan Scurtu, în 1995; **Governe și guvernanti, 1866-1916**, de Ion Marin și Ion Bulei, continuată de Ion Marin și Ioan Scurtu, pentru 1916-1938; **Istoria guvernelor României**, de fapt, între acestora, 1859-1995, de Stefan Neagoe (1995); **Istoria României în date, 1940-1995**, de Marin Nedelea (1997).

VI. Se cunosc menționate și cărțile privind evoluția unor instituții (în special monarhia), partide, activitatea unor oameni politici. Au apărut și cărțile lucrate de sinteze, între care: **Democrația la români, 1866-1938**, de Ion Scurtu și Ion Bulei (1990); **Istoria României în anii 1918-1940** (1996), de Ion Scurtu; **Istoria Basarabiei. De la începuturi până în 1998**, coordonator Ioan Scurtu (1998).

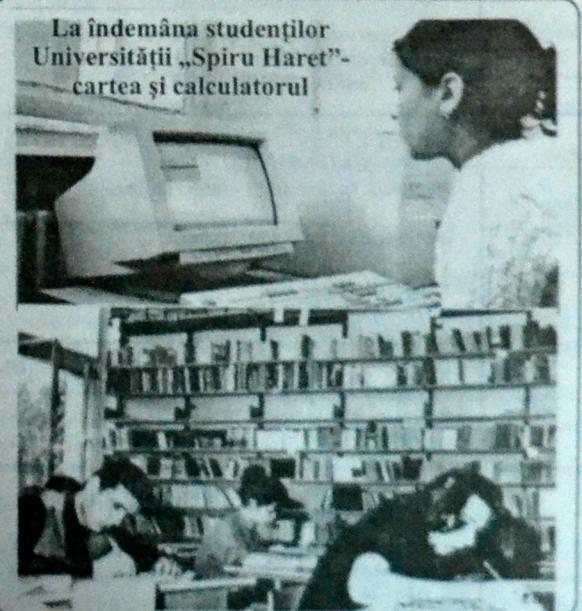
Dintre sintezele privind întreaga istorie a românilor menționând: **A history of Romania**, editată de Kurt W. Treptow, realizată de istorici români (1995, cu ediții în 1996 și 1997); Ion Bulei, **Scurtă istorie a românilor** (1996, cu ediții în limbi străine în 1998); Florin Constantiniu, **O istorie sinceră a poporului român** (1997).

Se află în curs de publicare o lucrare masivă (peste 600 pagini), inițiată **Istoria românilor în secolul XX**, volumul II (1918-1948) de Ion Scurtu și Gh. Buzatu, de asemenea, se află în stadiu avansat de elaborare **Tratatul de Istorie Românilor**, care urmărește să apară în păse volume, până în anul 2000.

***

Se poate conchide că istoria contemporană a beneficiat de o atenție specială din partea cercetătorilor, care au realizat lucrări importante, ce pot fi considerate ca o contribuție notabilă la dezvoltarea istoriografiei românești. Desigur, accentul a fost pus pe abordarea unor teme de larg interes și de mare complexitate, inclusiv de după 1940. Rămâne ca, paralel cu munca de investigare a arhivelor, publicarea de documente, instrumente de lucru, monografii și sinteze, să se treacă la o analiză mai subtilă a societății, a mentalităților, a modului de viață, a etiilor din perioada contemporană, a raportării dintre factorii interni și externi în evoluția României, a locului României în Europa secolului XX. În același timp, se impune o modernizare a muncii istoricului, prin folosirea unor tehnici de investigație, precum statistică și sociologie, dar și a unei tehnologii adecvate, în primul rând a calculatorului.

La îndemâna studentilor Universității „Spiru Haret” – cartea și calculatorul

Condiție psihică, civilizație, democrație și economie liberă

o persoană mai potrivită, sub raportul tehnicii guvernării, decât alta – căci asemenea diferențe între oameni nu există sau nu trebuie acceptate –, ci pe acel om, adică om politic, care, prin principiile, metodele și programul său, se apropia cel mai mult de punctul nostru de vedere asupra autorității. Cel care votează, conform teoriei clasice a procesului, nici măcar nu votează după credința sa despre ceea ce reprezintă candidații, ci în conformitate cu ceea ce el consideră a fi, probabil, votul majorității electorilor. Psihologic deci, este de presupus că în domeniul interesant politic, dispersia statistică a caracteristicilor umane este minimă. În plus, candidații – și implicit aleșii –, precum și electorii prezintă un evident simț al comunității, un evident devotament comunitar. Ca expresia maximă a acestor principii fundamentale ale democrației – mai concret spus: axiome ale sistemului democratic – democrația ateniană, la atribuirea magistraturilor, nu utilizează votul, ci tragerea la sorti din totalul populației eligibile. Ulterior, votul pare mai curând o derogare de la principiile menționate mai sus, un compromis între aceasta și recunoașterea, parțială și tacită, a diversității umane, chiar și sub raportul aptitudinii de a guverna.

Legile economiei de piață au și acestea un corelativ psihologic inevitabil: comportamentul economic al ființei umane este unul rațional. Omul preferă avantajul, dezavantajului – separă binele economic de răul economic. Rezultatul acestei premise cu caracter axiomatice este legea maximalizării profitului.

Sunt, oare, aceste premise psihologice adevărate? Înainte de a încerca un răspuns la această întrebare mai trebuie observat ceva: așa cum comportamentul politic sau cel economic sunt regulate – aparent – de legi psihic determinante, același lucru privește și comportamentul cultural, ca și acela civilizator. Premisa care stă la baza elaborării

în ce privește relațiile lor cu natura ca și cu ei însăși¹², încorporarea rapidă a noilor semnale ale cunoașterii în acțiunea umană, în politică și economie, îndeosebi, au devenit în zilele noastre condiții sine qua non ale progresului. Nevoia de diagnostic și de strategie a dezvoltării economice

culturale este aceea că în orice ființă umană există voință și capacitate expresivă; omul este ființă care trăiește pentru expresie. Pentru Sigmund Freud, sau pentru Benedetto Croce – construnându-și concepții din unghiuri diferite, însă – ființa umană se vede implicată continuu, în plan psihic, într-un travaliu din care se nasc expresiile sale compatibile – într-o măsură sau altă, nu rareori nulă – cu așteptările societății în care se

globale – în acest mod devine sigură trecerea de la o economie liberă, de piață, la o economie centralizată sau, cel puțin, substanțial dirijată.

Problema relației democrație-dictatură, precum și aceea a democrației și economiei de piață, față de economia centralizată constă în primejdia dirijării progresului uman, a perfectibilității expresive sau rationale a omului. Trăim într-o democrație sau într-o dictatură,

lăsat să își satisfacă liber orice tendință – de la drog, alcool, inconștiuția consumului material sau a sexualității, la apetitul muzical mondern și, în general, în seara legăt de toate mondenitățile. Dependenta de satisfacții poate fi la fel de gravă ca și frica de opresiune, cu diferență că în timp ce a doua trezește o replică spirituală în apropia orice ființă, prima anihilază spiritul în majoritatea cazarilor asupra căror se exercită. François de la Rochefoucauld spunea, cu o enormă subtilitate: „Iubirea când nu crește, scade”. Așa se întâmplă cu majoritatea lucrurilor omenești – staționaritatea este o condiție extremă de improbabilitate în lumea umană.

Perfectibilitatea trebuie acceptată ca singura alternativă la dezintegrarea omului; perfectibilitatea nu implica însă, sub nici o formă, modelarea programată a ființei omenești. O societate democratică nu se menține, ci se prăbușește dacă nu apeleză la perfectibilitatea omului, care alimentează civilizația; această perfectibilitate nu poate fi însă democratic declarată decât într-o societate care face o largă și liberă ofertă a variantelor perfecționării, apelând la alegerea pe care fiecare subiect are să o facă pentru sine și care, în plus, apeleză la fiecare om, motivându-i concret voința de perfecționare și de auto-perfecționare. Perfectibilitatea umană nu se ordonă și nu se impune, ci se oferă liber și se motivează. Perfectibilitatea nu este o premisă a uniformității, ci a diversității, așa cum nu este premisa obediței, ci a inițiativei. Orice presupusă perfecționare impusă omului este, prin natură, nu perfecționare, ci degradare. Să sperăm că omul este într-adevăr perfectibil, sigur este că el nu se lasă ușor degradat, dar poate fi prins într-o spirală a alienării.

Acest om este ființă care își autodefinește statutul ontologic, însă cu condiția să își descorepe această trăsătură, unică în univers.

Reflectii apolitice

Caius Traian DRAGOMIR

află. Din punctul de vedere al alcătuirii civilizațiilor, premsa decisivă este aceea a perfectibilității omenești – expresivitatea umană nu este un proces stagnant, ci unul evolutiv. Perfectibilitatea este rezultatul instruirii sau autoinstruirii. Dacă însă ființa umană este perfectibilă, atunci – ajunge să se creadă – ea este influențabilă și, ca atare, poate fi schimbată, forma civilizației rezultante depinzând de această schimbare. Principiul perfectibilității umane este decisiv pentru naștere, diversificarea, păstrarea și, eventual, convergența civilizațiilor; principiul modelării programate a umanului este baza oricărei dictaturi. **Nenorocirea speciei noastre provine, în mare măsură, din faptul că, pentru cele arătate mai sus, aspirația la civilizație poate fi ușor transformată într-o voință dictatorială.** În mod echivalent, se ajunge la presupunerea că, dacă elementul economic al comportamentului omenește este unul rațional, atunci acesta poate fi făcut să se integreze nu jocului unor legi generale, ci structurii unei rațiuni

într-o țesătură de relații economice naturale sau, dimpotrivă, planificate și controlate administrativ în funcție de relațiile pe care le constituim cu propria noastră civilizație, relații a căror bază este, evident, culturală. Trebuie acceptată ideea perfectibilității umane – expresive și raționale – sau aceea a implicării subiectului uman, în existența politică, economică, în civilizație, așa cum este el alcătuit, presupunându-l mai curând un statonar sub raportul trăsăturilor definitorii, sau măcar importantă. Omul a fost intens supus condiționării în „1984” de George Orwell, în „Viteaza lume nouă” de Aldous Huxley, în toate statele – reale – comuniste, naziste, fasciste, în variantele regimurilor dictatoriale militare. Perfectionismul uman, în sistemul controlat statal este un evident eșec istoric și o crimă împotriva omului. Întrebarea care apare este aceea a faptului dacă nu cumva omul considerat a fi ceea ce este, cu defectele sale și calitățile cunoscute ori abia bănuite, nu ajunge să fie mai inapăt pentru democrație, mai controlabil, de către forțe statele sau extrastatale, dar, oricum, inumane, în mai mare măsură, odată ce este

„întreprinderile să se descurce singure”, lansate și practicate de la nivelul superior al puterii instalații în decembrie 1989 au dovedit nu numai amateurism, dar și ignorare a unui principiu de bază al oricărei economii, și anume, responsabilitatea statului ca proprietar al majorității economiei. Lipsa de grijă pentru avuția națională și producția țării, pentru valorificarea resurselor a fost, semnificativ, încă din 1992, formulată de cunoscutul fermier american D.Garst: „Ați vrut să lichidați comunismul, dar ați distrus agricultura și alimentele țării”. Deși, de mult în Occident nu sunt supralucrate și cu atât mai puțin fetișizate virtuile capitalismului în sine, democrația și piața liberă ca atare. Analisti avizează relevă că sistemul capitalist cunoaște o neîntreruptă dinamică, este adevărat contradictorie – spre perfecționare structurală și funcțională.

Incontestabil, economia de piață este de departe preferabilă economiei dirijate, de stat. Dar, pentru a-și păstra acest stat, „are nevoie de un anumit grad de schimbare dacă se dorește să ofere tuturor cetățenilor ei un standard de viață rezonabil și posibilitatea de a munci”. Rămasă neschimbată în privința esenței sale, a profitului și concurenței, somajului și marilor decalaje de venituri și condiții de trai, societatea occidentală refuză „întoarcerea la trecut”, și numai la perioada mai îndepărtată a „capitalismului liberă concurență”, dar și a „capitalismului monopolist de stat postbelic, formarea capitalismului, sincronizării internaționale” prin integrare.

(Continuare în numărul următor)

TRANZIȚIA POSTTOTALITARĂ

Amatorism politicianist și gestiune precară

Prof. univ. dr. Mircea NICOLAESCU

și sociale crește în toate țările, se resimt trăsăturile globale, inclusiv în ce privește relațiile dintre țări.

Privită din această perspectivă, revoluția din decembrie 1989 și declanșarea tranzitiei constituie în esență reacția violentă și spontană a societății românești față de arbitrar, dogmatism și subjectivism, față de desconsiderarea realităților naționale, a tendințelor mondiale, față de încălcarea libertăților democratice, a dreptului umanitar. Mișcarea populară a sancționat incapacitatea regimului de a recepta semnalele nouilui și a le transforma în factori ai dezvoltării, al progresului social. Obiectivele Proclamației din decembrie 1989 și transformările social-economice declanșate și parțial realizate recomandă tranzitia românească drept componentă a înnoiții lumii. În primul rând, în ce privește restructurarea globală și eliberarea de povara

ment care a deturat mersul societății de pe fâșașul său firesc. Dar motivația rațională a opțiunilor pentru democrație și economia de piață este valabilă nu numai pentru realitatea și entitatea națională, ci și pentru tipul de integrare zonal-continentală pe care societatea capitalistă îl construiește în Europa, ca și pe meridianele.

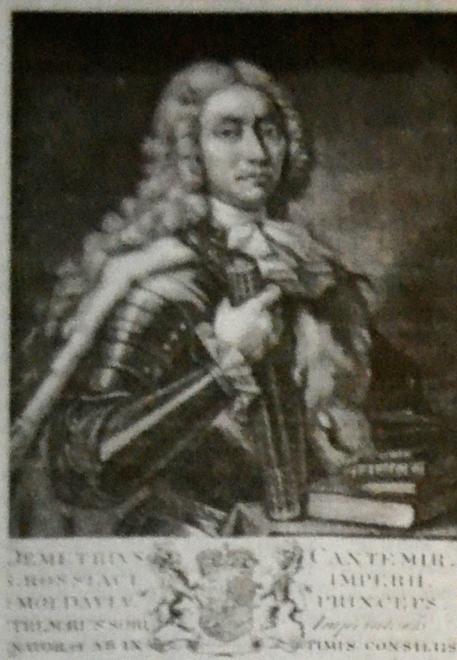
Societatea bazată pe inițiativa privată și concurență este atestată istoric în ce privește oportunitățile superioare de a stimula dezvoltarea economică susținută, stabilită și de a impulsiona forme solidare de securitate și cooperare colectivă.

Una din problemele majore pe care tranzitia trebuie să le rezolve este refacerea dialogului cu lumea occidentală dezvoltată, ruptă brutal prin plasarea, la Yalta, a țării noastre de o anumită parte a „Cortinei de fier” și apoi de regimul totalitar

pentru valorile societății occidentale, este departe de speranțele nutrite atunci. S-au realizat progrese evidente în democratizarea politică, edificarea statului de drept, sistemului legislativ, constitutional și administrativ. Dar economia, temelia înnoiții societății, producția industrială și agricolă, cunosc o prăbușire aproape neîntreruptă, produsul intern brut a scăzut la jumătate față de 1989 și continuă să se deterioreze, ca, de altfel, și comerțul interior și exterior.

Decompreșinerea posttotalitară și contestarea globală, nenuantată a regimului trecut, au prilejuit declanșarea unui proces de acumulare primitivă agresivă, favorizată de diminuarea autorității în genere, de dezagregare a organizațiilor de planificare. Lozinici precum caracterizarea industriei ca o „grămadă de fier vechi” ori ca

PERMANENȚE ROMÂNEȘTI

Prof.univ.dr. Radu IFTIMOVICI

Lui Antioh Cantemir – ambasadorul Rusiei în Franță (om la fel de răsfățat de mulți precum tatăl său Dimitrie) îl plăcea să se laude prin saloanele occidentale, cum că neamul Cantemireștilor s-ar trage din vitezul Tamerlan (Han Temir), cel care-l umilișe pe Baiazid. Într-o zi, Voltaire i-a replicat: „Aș fi crezut mai degrabă că familia dumneavoastră descinde din rasa lui Pericle și nu din aceea a mongolului Tamerlan”.

Spusele lui Voltaire reprezintă – într-o epocă în care civilizația greacă era admirată la superlativ, un compliment și o recunoaștere a geniuilor celor doi Cantemiri: Dimitrie-tatăl și Antioh-fiu, ultimul diplomatabil, erudit și mare poet de limbă rusă.

Reținând că mai toți cronicarii – între care Neculce și Radu Greceanu, și socotesc pe Cantemirești „os din oameni de țară”, „moldoveni drepti”, „pământeni” etc. de înțeleș ambiția lui Constantin Cantemir (care nu știa decât să se îscălească) de a da fiilor săi, o învățătură aleasă. Așa se face că Dimitrie a avut de mic dascăli erudiți, de-a-r fi să-l citim doar pe Jeremia Cacavela, profesor de latină, elină, filosofie și științe. Mai târziu, după 1688, când Dimitrie a fost trimis ca ostacă la Constantinopol – inițial pentru trei ani, apoi ca rezident, un timp mai îndelungat, în total 17 ani, el s-a dovedit a fi un ahtiat după cultură, un neobosit învățăcel. Mîscându-se firesc prin acea „Mică Grecie” care era Fanarul, târnărul Dimitrie a audiat fără doar și poate cursuri de logică, etică, dogmatică ortodoxă și științe la „Academia Patriarhiei” unde străluceau profesori și școli în Occident. Deși marele filosof Theophilos Corydaleus (1570-1646) murise de mult, erau prezenti acolo discipolii săi. Pentru educația științifică au contat enorm ideile pe care Dimitrie și le-a însoțit de la profesorul Alexandru Mavrocordat-Exaporitul (consilier secret) care obținuse la Universitatea din Padova titlul de „iatrofilos” și care, reinstor la Constantinopol, propaga cu entuziasm teoria circulației sanguine pe care William Harvey o expusese în *Exercitatio anatomica de motu cordis et sanguinis in animalibus* (1628). În același timp, Meletie de Artă – alt profesor al Academiei Patriarhiei constantinopolitane, i-a familiarizat pe D.Cantemir cu ideile unor savanți renascentiști, mai ales cu cele exprimate de medicii alchimiști Paracelsus și Van Helmont.

Atracția pentru științele exacte se văzdege de-a lungul și prin prietenii pe care Dimitrie le cultiva: astronomul și astrologul turc Nefi-Oglă, matematicianul Sadii-Kîfîz și dacă socotim și munca drăguță, cu muzicienii Chormanski

Omul de știință DIMITRIE CANTEMIR

Orheilului, Cantemir serie că prin hăărurile de pe malul Nistrului misună mistreji care nu au copita despăcată. Prin încrucisarea cu scroafe domestice, vierii sălbatice transmit sindactilia și la suinele crescute de gospodari. Frapează precizarea că această anomalie apare cu o mare frecvență în generația a treia, fapt ce nu duce cu gândul la legile mendeliene, expuse de călugărul botanist ceh la Brno, în 1866.

Deosebit de interesantă apare observația cantemiriană în lumina unor evenimente științifice ulterioare. Se afirmă astfel că, pierdute într-o uitare de 34 de ani, legile lui Mendel au fost redescoperite în 1900 aproape concomitent și independent de trei botaniști: olandezul Hugo de Vries, germanul Carl Correns și austriacul Erich Tschemak. Respectul pentru adevară ne face să adăugăm la aceste trei nume și pe acela al unui român: medicul veterinar Constantin Vasilescu – fost profesor la Școala Superioară de Medicină Veterinară din București. Între 1889 și 1895, deci înainte cu zece ani de cei trei botaniști, C.Vasilescu a urmărit transmisia ereditării a caracterului de sindactile-monodactile la porc, anomalie pe care D.Cantemir l-a semnalat în premieră cu aproape două secole mai devreme. Cercetările lui C.Vasilescu au apărut în 1896, într-o prestigioasă revistă franceză *(Coup d'oeil sur l'existence des pores monodactyles)*, „Jurnal de Méd. et Zootechnie”, Lyon, nr.5, 1896. Confirmând în mare măsură observațiile lui Cantemir – care stăruise asupra aspirației anomaliei în generația a treia după hibridarea mistrețului monodactil cu scroafe domestice, Vasilescu a oferit un tablou mendelian al acestei transmisii ereditare. Lucrările medicului veterinar român să stărnăt interește în Franța. Astfel, revista de medicină umană pariziană „Le progrès médical” nr.24 din 13 iunie 1891 sub titlul „Transmission héréditaire d'une malformation” comenta favorabil experimentele lui G.Vasilescu și reproșa Muzeului de Istorie Naturală din Paris că nu se preocupa de cercetări de acest gen.

REVISTA
OPINIA
nățională
Director:
Prof.univ.dr.
Aurelian BONDREA

REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA: București, Palatul Sporturilor și Culturii, Parcul Herăstrău, Sectorul 4, București, Com.451.00.972-B.C.R.-S.M.B.
Revista OPINIA NAȚIONALĂ este înregistrată la Oficiul de Stat pentru Inventiții și Marcări
la nr. 24.000/7.090.672 din 3 septembrie 1997.

Revenind la Cantemir, trebuie să precizez că în același *Descriptio Moldaviae* este prezentată și anomalia genetică „naia cu o coată în plus” întâlnită la Soroca, anomalie pe care domnitorul-societatea comună și fi de asemenea transmisibilitate credibilă, în cadrul încrucișării cu o normală. Nu mai este cazul să ară că, descrisind Moldova de la Siret la Nistru, Cantemir oferă observații zoologice și botanice de mare pertinență. Aceasta ca să nu mai vorbim de opera de etnograf și geograf (o splendidă hartă a jării năpâră căreia a dominat în 1693 și între 1710-1711). Geograful D.Cantemir este de asemenea și autor lucrări cartografice băsej și profile privind Constantinopolul și părțile estice ale regiunii caucaziene.

De reținut este și descrierea amănunțită a unei operații de hemicoagulație într-o vîrstă de patru zile, derivată din diversitatea și numerozitatea și cel inferior (senzitiv), surorii care dirijează „funcțiile animale” (digestie, excreție, reproducere etc.). Archeul *Influs* dirijează, în același timp, și o mulțime de archei inferioare, aparținând organelor (archeul plămăndei, al fecalelor etc.). Interesant este că Van Helmont – cunoscător în majoritatea proceselor vitale fermentații, precizează că acestea se realizează la concretă datorită unor substanțe incluse în *blas-ură*. *Blas-urile* (pe care le-am identificat cu hormoni) sunt evidențiată secretate de diferenții archei și organelor. Asadar, omul pe care Cantemir a început să-l admire fără rezerve, era un precursor al enzimologiei (*blas-urile*) și al endocrinologiei (*blas-urile*).

Pentru a urmări influența pe care scrierile lui Van Helmont au avut-o asupra lui D.Cantemir, am studiat împreună cu cercetătoarea ing. Sebastian Gramă, scrierea cantemiriană, puțin cunoscută, *Sacro-sancte Scientiae Indepingibile Imago* (1696), al cărui manuscris se află la Moisova. Studiul a făcut obiectul unei comunicări susținute de noi la Atena în 2007.

Spre deosebire de prietenul său german marele filosof și matematician Gottfried W.Leibnitz (fondator și primul președinte al Academiei de Științe din Berlin, cel care l-a propus pe Cantemir ca membru al acestei ilustre Academii) și care vedea lumea formată din monade, Cantemir a pus la baza legității și funcționalității naturii, archeii vallehelmontieni. În „*Sacred-sante scientiae*”, printul român zugrăvește un vast și ambițios tablou cosmogonic, în care „Archeii și *blas-urile*” de toate categoriile, joacă rolul de prim ordin. Profund religios, aprig combatant în numele ortodoxismului, a catolicismului și, mai ales, a oboșnivei protestante, Cantemir interpretează „științific” nașterea universului și a viețuitoarelor, încercând să armonizeze a preceptelor biblice cu ultimele cuceriri ale științelor fizico-chimice din vremea sa. Astfel el deosebește *Lux* = Dumnezeu de *Lumen* – care este lumina în sensul fizic. Lux, a creat inițial pe Archeus faber (archeul constructor) care din apa abisală (promordială) a separat *Chaos* (cenul, aerul) de *apa ordinată*. Același Archeus faber a creat și „forța primordială de coagulare”, care prin contractare aza zișilor „atomi de apă” (Cantemir îl cunoaște și pe Democrit) a dat naștere ușcatului, tot astfel precum din laptele fermentat ieșe brânza. Evident, au urmat apoi tot felul de fenomene fizico-chimice de fermentare, dilatare, contractare, în care au acționat tot felul de archei și *blas-uri* (în sens de fermenti) și astfel au luat naștere munți, fluviile, câmpurile, viețuitoarele mări și ușcatului, iar, în final, omul. Interesant este că D.Cantemir, credincios fervent, vede zilele biblice drept epoci îndelungate (aprox. erekogeologice).

Acstea căteva repere nu spuza pretențiile lui Dimitrie Cantemir pentru cunoașterea științifică. O lectură profundă a operei sale va scoate cu siguranță la lumină și alte aspecte ale ipostazei de savant a primului mare european dăruit de poporul nostru culturii universale.

Revista se poate procură prin abonament la toate oficile poștale din țară. În Catalogul RODIPET, revista se regăsește la poziția 2.256.

Costul unui abonament trimestrial este de 8.400 lei. De asemenea, solicitările de abonamente se pot adresa redacției, cu plată prin mandat postal sau disponibilitate de plată pe adresa: Fundația „România de Mâine”, Palatul Sporturilor și Culturii, Parcul Herăstrău, Sectorul 4, București, Com.451.00.972-B.C.R.-S.M.B.

Macheta computerizată și tiparul executat de
LABORATORUL DE TEHNOREDACTARE ȘI
TIPOGRAFIA
FUNDАЦИИ „ROMANIA DE MAINE”